

Βιβλιοκριτική

Αλαχιώτης Ν. Σταμάτης & Ε. Καρατζιά-Σταυλιώτη

*Διαθεματική και Βιοπαιδαγωγική Θεώρηση
της μάθησης και της αξιολόγησης*

Εκδόσεις Λιβάνη, Αθήνα, 2009

Ο Καθηγητής βιολογίας και γενετικής κ. Σταμάτης Αλαχιώτης και η Επίκουρη Καθηγήτρια του Παιδαγωγικού τμήματος Δημοτικής εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου της Πάτρας κ. Ελένη Καρατζιά με το σύγγραμμά τους *Διαθεματική και Βιοπαιδαγωγική Θεώρηση της μάθησης και της αξιολόγησης* αντικρίζουν τη μάθηση και την αξιολόγηση από δύο οπτικές γωνίες αυτή της *Βιοπαιδαγωγικής* και αυτή της *Διαθεματικότητας* και μας ξεναγούν στον κόσμο της *βιολογίας της μάθησης και του εγκεφάλου*. Οι συγγραφείς απαντούν με τον πιο κατανοητό τρόπο, βασιζόμενοι σε σύγχρονα επιστημονικά δεδομένα, στο διαχρονικό ερώτημα «*πώς μαθαίνει το παιδί, ο άνθρωπος γενικότερα*».

Στις 427 σελίδες του βιβλίου σε έξι μέρη και δώδεκα κεφάλαια αναπτύσσουν την εξέλιξη των ΑΠΣ και της Διαθεματικότητας «*ως τρόπο σκέψης, ως μεθοδολογία και ως άξονα οργάνωσης της σχολικής γνώσης*» σε συνδυασμό με την νέα θεωρία τους μάθησης το «*βιοπαιδαγωγισμό*».

Ο γονιός, που θέλει να πληροφορηθεί πώς αναπτύσσεται, μαθαίνει και εκπαιδεύεται ο εγκέφαλος του παιδιού του, πόσο σημαντικά είναι τα πέντε πρώτα χρόνια της ζωής του για τη διαμόρφωση του χαρακτήρα και της μαθησιακής του πορείας θα βρεί κατατοπιστικές τις σελίδες του (κεφ. 1-4).

Πολύ περισσότερο, το συγκεκριμένο πόνημα αποτελεί σημαντικό παιδαγωγικό βοήθημα, για τους εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων (Δημοτικό, Γυμνάσιο, Λύκειο, Πανεπιστήμιο). Στα κεφάλαια 3 «*Από τον εγκέφαλο στη μάθηση*», 4 «*Ο Βιοπαιδαγωγισμός μια νέα θεωρία της μάθησης*» και 5 «*Διεπιστημονικότητα και Διαθεματικότητα*» διαβάζουμε ότι ο εγκέφαλος αναπτύσσει τις δεξιότητές του σε ορισμένο χρόνο για κάθε μια από τις λεγόμενες «*ευαίσθητες περιόδους ανάπτυξης του*», γι' αυτό συγκεκριμένες μαθησιακές εμπειρίες πρέπει να προσφέρονται σε συγκεκριμένες ηλικίες. Καθώς λοιπόν η μάθηση είναι συνάρτηση της ηλικίας και της παρεχόμενης

γνώσης πρέπει να δίνουμε μεγάλη προσοχή στο ποια γνώση και πώς αυτή προσφέρεται στα παιδιά από τις μικρές ηλικίες, την προσχολική και την δημοτική εκπαίδευση, κατά κύριο λόγο, αλλά και στις άλλες βαθμίδες, γιατί ο εγκέφαλος συνεχίζει να αναπτύσσεται τείνοντας «να σχηματισθεί και να μορφωθεί οριστικά» ακόμη και στην ηλικία της Δευτεροβάθμιας και Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Οι συγγραφείς, υποστηρίζουν ότι «ο εγκέφαλος του ενήλικου ανθρώπου είναι ακόμα εύπλαστος και ευέλικτος, ως ένα βαθμό, και μπορεί να μαθαίνει δια βίου, χωρίς ηλικιακό όριο, τουλάχιστον για πράγματα που υπερέβησαν την κρίσιμη περίοδο». Στον όρο «βιοπαιδαγωγισμός», εκτός των όσων προαναφέρονται, εμπεριέχεται και η εξαγωγή και διδακτική αξιοποίηση των τεσσάρων βασικών ικανοτήτων/δεξιοτήτων με πρώτη, εξελικτικά, την Τεχνολογική, (ακολουθούν η Κοινωνική, η Γλωσσική και η Αριθμητική).

Η θεωρία του «βιοπαιδαγωγισμού», βασιζόμενη στην ολιστική λειτουργία του εγκεφάλου έρχεται να ενδυναμώσει και να στηρίξει την παιδαγωγική μεθοδολογία της ολιστικής ή διαθεματικής προσφοράς και κατάκτησης της γνώσης. Ως επιστέγασμα της όλης προσπάθειας για μια αποτελεσματικότερη παιδαγωγική, που θα συνδυάζει τη διαθεματική προσφορά της γνώσης με τη βιωματική διδακτική πρακτική, εκπονήθηκαν τα νέα ΔΕΠΠΣ-ΑΠΣ και το εκπαιδευτικό υλικό για την Υποχρεωτική Εκπαίδευση επί Προεδρίας στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο του κ. Αλαχιώτη..

Στα επόμενα κεφάλαια του βιβλίου αναπτύσσονται:

Κεφ. 6 «*Το ελληνικό μοντέλο της Διαθεματικότητας*», όπως αυτό προκύπτει από τα νέα ΔΕΠΠΣ-ΑΠΣ και καταγράφεται στα νέα σχολικά βιβλία και το υποστηρικτικό τους υλικό, ενώ δίνεται έμφαση στον/ους τρόπο/ους αξιολόγησης και αυτοαξιολόγησης του μαθητή. Υπογραμμίζεται, ως σημαντική προϋπόθεση για την εφαρμογή του, «*η συστηματική επιμόρφωση και ενημέρωση των εκπαιδευτικών σε σχετικά επιστημονικά θέματα που βασίζονται στη Βιολογία της μάθησης και τον βιοπαιδαγωγισμό*» καθώς και η ανάγκη της εθελοντικής και προσωπικής εμπλοκής του εκπαιδευτικού προκειμένου να ξεπεραστούν οι όποιες πρακτικές ή άλλες δυσκολίες.

Κεφ. 7 «*Τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών, Τάξεις, Μοντέλα και Διαθεματικότητα*», όπου αναλύονται: η πορεία, η σημασία και η εξέλιξη των ΑΠΣ, οι τρόποι διατύπωσης των «Σκοπών και Στόχων», το συνδυαστικό μοντέλο του ΔΕΠΠΣ-ΑΠΣ, τα χαρακτηριστικά των αποτελεσματικών ΑΠΣ και τέλος τονίζεται ότι «*η εισαγωγή της διαθεματικότητας είναι συστηματοποιημένη και εφαρμόζεται γενικευμένα για όλα τα μαθήματα της Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης*».

Κεφ. 8 «*Η εξέλιξη των Αναλυτικών Προγραμμάτων Σπουδών στην Ελλάδα*». Μετά από μια ιστορική αναδρομή στην οποία αποδίδονται ανάγλυφα τα υπέρ και τα κατά των αλλαγών και των μεταρρυθμίσεων στην πορεία της Ελληνικής Εκπαίδευσης, οι οποίες, ωστόσο, δεν μπόρεσαν να την εκσυγχρονίσουν, καταλήγουν στην βασική «ιδεολογία» του ΔΕΠΠΣ-ΑΠΣ- Εκπαιδευτικό υλικό που δεν είναι άλλη από το «*παιδαγωγικό όφελος του μαθητή*».

Κεφ. 9 «*Το οδοιπορικό της Διαθεματικότητας*», ο τρόπος, δηλαδή, με τον οποίο σχεδιάστηκε και πορεύτηκε η Διαθεματικότητα από το 2000 έως τον τέλος Φεβρουαρίου 2004 και η μάλλον πρώτη καλή αποδοχή που είχε.

Κεφ. 10 «*Αξιολόγηση και Διαθεματικότητα*», όπου δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στα συνδυαστικά μοντέλα της προσωπικής αποτελεσματικότητας και κυρίως σ' αυτό που στηρίζεται στον βιοπαιδαγωγικό χαρακτήρα της διαθεματικότητας και αναζητούνται νέα μοντέλα αξιολόγησης με τα οποία θα αξιολογούνται οι επιδόσεις των μαθητών στις τέσσερις βασικές βιοπαιδαγωγικές δεξιότητες.

Το θέμα της αξιολόγησης συνεχίζεται στο κεφ. 11 «*Αξιολόγηση στην Τάξη* » όπου επιχειρείται να δοθεί, πιο εξειδικευμένα και πρακτικά, ένας τρόπος αξιολόγησης του μαθητή στο πλαίσιο της διαθεματικής και βιοπαιδαγωγικής μάθησης.

Τέλος στο κεφάλαιο 12 του βιβλίου, με τίτλο «*Δειγματική Διαθεματική – Βιοπαιδαγωγική Διδασκαλία και Αξιολόγηση*», δίνονται με ένα ενδεικτικό παράδειγμα οι γενικές θεωρητικές αρχές και οι τεχνικές με τις οποίες μπορεί ο εκπαιδευτικός να ανταποκριθεί στο πολύπλοκο και επίπονο έργο του, αυτό της διδασκαλίας της μάθησης και της αξιολόγησης, πάντα μέσα στα πλαίσια του βιοπαιδαγωγισμού και της διαθεματικότητας.

Η μελέτη και η χρήση του παρουσιαζόμενου συγγράμματος πιστεύουμε ότι θα προσφέρει πολλά στους αναγνώστες του είτε αυτοί ανήκουν στην εκπαιδευτική κοινότητα είτε όχι, δεδομένου ότι διακτινίζεται σε ποικίλα παιδαγωγικά θέματα με εξέχοντα τον «*βιοπαιδαγωγισμό, ο οποίος ενισχύει σε βασικό επιστημονικό επίπεδο τη διαθεματικότητα και εκτείνει τον παιδαγωγικό εμπειρισμό προς τον παιδαγωγικό επιστημονισμό*».

Δρ. Κρούπη-Κολώνα Ελευθερία
Σχολική Σύμβουλος Φιλολόγων